

Utbildningsnämnden
Anna Lindholm

Svar på remiss över motion om helklassbegreppet som fördelningsgrund för resurser

Bakgrund

Ruby Rosén och Carolin Robson, Miljöpartiet, har i motion yrkat att kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen att utreda användningen av helklassbegreppet som fördelningsgrund för resurser.

Motionärerna anger att helklassbegreppet som fördelningsgrund för resurser behöver utredas. Det är viktigt att skolorna kan behålla helklassen i en situation när skolorna inte kan minska de fasta lärarkostnaderna och inte heller göra sig av med de fasta lokalkostnaderna. En helklass består av 20 - 28 elever per klass, det antalet behövs för att ha råd med rätt antal lärare. Det nuvarande skolpengssystemet innebär att när en elev slutar i en klass med mindre än 20 elever så minskas skolornas budget. Det kan bli så att elever i andra skolor får bära dessa kostnader eftersom skolorna inte kan minska antalet lärare i aktuell skola. Vid mer än 20 elever per klass påverkas inte de fasta kostnaderna.

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till utbildningsnämnden för svar senast den 17 november 2023.

Bedömning

Begreppet helklass i Danderyds kommun och maximalt antal elever fristående skolor

Danderyds kommuns lokalförsörjningsplan för 2023 – 2032 anger en maximal kapacitet för varje förskola och skola d v s maxantalet barn eller elever som är möjligt att bedriva verksamhet med i den lokal som används (pedagogisk kapacitet). I planen anges också, för grundskolan, det ungefärliga antalet parallella klasser som ryms i skolan.

Den pedagogiska kapaciteten ska endast se som en ungefärlig uppskattning av en förskolas eller skolas maximala barn- eller elevantal. Olika typer av pedagogik, elevsammansättning eller regelverk m.m. är faktorer som kan påverka lokalernas maxkapacitet. Förskolornas och skolornas kapacitet kan därför komma att ändras från år till år, trots att inga förändringar i de fysiska lokalerna har gjorts.

Efter ansökan från fristående skola om etablering är det Skolinspektionen som beviljar tillståndet. Sökanden lämnar en elevprognos i ansökan, men i beslutet anger Skolinspektionen inte något maximalt elevantal. Elevantalet ligger till grund för Skolinspektionens prövning av förutsättningar och

Utbildningsnämnden
Anna Lindholm

prövning av negativa följder men det finns idag inte någon begränsning som följer av ett tillstånd.

En fristående skola kan därmed erbjuda plats till fler elever än vad skolan angivit i den ansökan som lämnades in till Skolinspektionen.

Resursfördelning enligt skollagen 2010:800

Generella bestämmelsen för resursfördelning i skolan finns i 2 kap 8b § skollagen (2010:800). ”Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov”.

Bestämmelsen syftar till att förtydliga att kommuner ska vikta sin resursfördelning utifrån barn och elevers olika förutsättningar och behov. Bestämmelsen omfattar all kommunal resursfördelning oavsett om det handlar om verksamhet i egen regi, verksamhet i annan kommuns regi eller enskild huvudman.

Fördelning som sker genom skolpengen, är lika för varje elev, oavsett om eleven går i kommunal eller fristående skola. Det är sedan respektive rektor som fördelar sin budget utifrån den enskilda skolans behov och förutsättningar.

Kan helklassbegreppet ligga till grund för resursfördelningen?

1. Det är utbildningsnämndens bedömning att helklassbegreppet inte är förenligt med resursfördelning till fristående skolor enligt skollagen.

Resursfördelningen innebär att alla huvudmän, kommunala eller fristående, ska ersättas på ett likvärdigt sätt för att kunna ge bästa möjliga förutsättningar för varje elev att få den ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att eleverna, utifrån sina egna förutsättningar, ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Enligt skollagen ska hemkommunen lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten. Bidraget ska bestå av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp.

Helklass som fördelningsmodell skulle innebära att också de fristående skolorna skulle ersättas med motsvarande klasspeng i stället för elevpeng. Detta skulle kräva tydliga definitioner av ”klass” (minsta antal barn / elever och pedagoger) och innebära en stor förändring av vedertagna modeller. Det är tveksamt om detta skulle kunna införas i en kommun med nu gällande lagstiftning.

2. Inom egenregins verksamheter skulle man rent teoretiskt kunna fördela skolpengen utifrån ett helklassbegrepp, dock bedömer utbildningsnämnden att resultatet skulle bli tveksamma marginaleffekter. Det är förvisso så att en skolas kostnader inte ökar likformigt med antalet elever men det ökar inte heller likformigt med antalet klasser. Vi ska sträva att ha rektorsområden med tillräckligt

Utbildningsnämnden
Anna Lindholm

stort elevunderlag för att vara ekonomiskt och kvalitetsmässigt hållbara. Dessutom bör rektor kunna styra den inre organisationen utifrån pedagogiska överväganden och inte utifrån centralt beslutade delningstal för klasstorlekar.

Ulla Hurtig-Nielsen (M)
Ordförande utbildningsnämnden